

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

ГОЛИК РОМАН МАР"ЯНОВИЧ

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Спеціальність 03.00.12 - Бухгалтерський облік,
контроль і аналіз гос-
подарської діяльності

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття вченого ступеня
кандидата економічних наук

Київ 1992

Дисертація виконано на кафедрі обліку і аудиту в кредитних і бюджетних організаціях Київського державного економічного університету.

Офіційні опоненти – доктор економічних наук,
професор Кужельний М.В.
кандидат економічних наук,
професор Труш В.С.

Провідна організація – Тернопільський інститут народного господарства.

Захист відбудеться 29 січня 1993 р. о 14⁰⁰ год на засіданні спеціалізованої ради К.063.28.02 для захисту дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата економічних наук при Київському державному економічному університеті /252057, м.Київ-57, Проспект Перемоги, 54/1/.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці університету.

Автореферат розісланий " 29 " грудня 1992 р.

Вчений секретар
спеціалізованої ради,
кандидат економічних
наук, доцент

В.І.Ефіменко

ЛННБ України ім.В.Стефаніка

00814471 (P)

Ім. В. Стефаніка
АН УРСР

І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

І.І. Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку суспільства слід вирішити два першочергових завдання: створення нормально функціонуючої економіки України як незалежної європейської держави і побудова ринкової економіки на руїнах командно-адміністративної системи.

Досвід розвинутих країн світу, в тому числі країн Східної Європи, переконливо свідчить, що перехід до ринкової економіки - це єдиний можливий шлях реального суспільного прогресу. Тому для України найважливішим є питання створення організаційно-економічного механізму перехідного періоду, який дозволить успішно вирішувати весь комплекс проблем приватизації, вільного підприємництва, конкуренції, державного регулювання економіки як основних атрибутів ринкової економіки. Вирішення цих проблем в нашій країні ускладнюється дефіцитом і спотворенням економічних знань та ідей стосовно практики адміністративно-командного господарювання. Визначення правильного шляху переходу до ринкової економіки, обґрунтування всіх аспектів нового економічного мислення як в загальнометодологічному, так і в конкретно методологічному розрізі - складний процес.

Для економіки України важливе значення має розвиток методології аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів.

В економічній літературі розробці цієї проблеми приділяється значна увага. Однак для більшості робіт характерний макроекономічний підхід, який був притаманний колишньому СРСР. Між тим в дисертації відстоюється точка зору, що ефективне ресурсозбереження може бути лише в тому випадку, коли воно стає економічно вигідним для виробництва. Тому надзвичайно важливе значення має аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів на рівні ви-

робничих об'єднань і підприємств. Такий підхід до проблеми розглянутий в роботах М.І.Бакланова, С.В.Барнгольц, Б.Л.Венімана, Б.В.Довгополова, Л.Л.Ермолович, А.Д.Зусмана, І.І.Каракоза, Л.В.Майданчика, В.Ф.Палія, А.М.Поляка, А.П.Чечети, А.Д.Шеремета, Т.А.Шедна та багатьох інших економістів.

Аналіз літературних джерел з проблем аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів показав, що поряд з фундаментальними аргументованими дослідженнями, деякі аспекти взагалі не вивчені, а деякі розглянуті недостатньо повно. Так, потребують вирішення питання визначення економічного змісту ефективності матеріальних витрат і економії матеріальних ресурсів, вибір показників матеріаломісткості і методів її факторного аналізу. Необхідне подальше дослідження взаємозв'язку матеріаломісткості з іншими показниками ефективності господарювання.

Вивчення практики організації аналітичної роботи у виробничих об'єднаннях та на підприємствах показує, що аналізу матеріаломісткості та інших показників ефективності використання матеріальних ресурсів не приділяється достатньої уваги. У свою чергу це свідчить про недооцінку економії матеріальних витрат як важливого фактора підвищення ефективності виробництва.

До цього часу не знайшов адекватного застосування регресивний аналіз матеріаломісткості продукції, який дає можливість виявляти і кількісно визначати вплив великої кількості факторів на кінцеві результати виробничого матеріалоспоживання.

Таким чином, нерозробленість цілого комплексу питань, що пов'язані з дослідженнями окремих положень аналізу матеріальних ресурсів, невирішення методологічних проблем організації та проведення аналізу зумовили вибір теми дисертаційної роботи і визначили її актуальність, мету і завдання.

1.2. Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в тому, щоб на основі вивчення змісту і ролі матеріалозбереження в господарському механізмі вдосконалювати методику аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів та визначення шляхів підвищення ефективності використання матеріалів на прикладі внутрішньої промисловості.

Відповідно до поставленої мети в дисертаційній роботі сформульовано ряд наукових завдань, вирішення яких і присвячене дослідження.

Оскільки науковий пошук спрямовано на забезпечення організаційно-економічного механізму переходу національної економіки до ринкового господарювання, то слід розглянути зміст і значення економії матеріальних ресурсів при переході до ринку, визначити поняття "ефективність ресурсозбереження" відповідно до сучасних вимог. Це включає вирішення таких завдань:

- організація аналізу з використання матеріальних ресурсів на підприємствах, що виготовляють внутрішню;
- виявлення основних закономірностей змін рівня матеріаломісткості продукції;
- вдосконалення методики виявлення резервів зниження матеріаломісткості товарної продукції;
- розробка методології аналізу часткових показників матеріаломісткості;
- визначення ефективності використання вторинних ресурсів на рівні підприємств;
- обґрунтування методики факторного аналізу матеріаломісткості;
- визначення резервів ресурсозбереження на виробництві та на основі цього прогнозування рівня матеріаломісткості продукції

для більш ефективного управління ресурсоспоживанням на рівні підприємств.

1.3. Предмет і об'єкт дослідження. Предметом дослідження є методологія, методика і організація економічного аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів.

Об'єктом дослідження вибрані підприємства взуттєвої промисловості Закарпатського виробничо-торгового взуттєвого об'єднання. Вибір підприємств як об'єкта дослідження пояснюється тим, що вся галузь взуттєвої промисловості, як і її підприємства характеризується високим рівнем матеріаломісткості продукції. Продукція цієї сфери виробництва має великий попит у населення, тому потрібний прискорення її розвитку, як в якісному, так і в кількісному вимірі.

1.4. Методологія і методика дослідження. Теоретичною і методологічною основою проведення дослідження є діалектичний метод та окремі положення економічної теорії. При вирішенні проблем було використано матеріали Верховної Ради України, економічні програми Уряду щодо переходу до ринкової економіки, інструктивні матеріали з питань методології, методики і практики проведення динамічного аналізу. Для дослідження застосовувалися методичні матеріали Корпорації "Легтекс", дані бухгалтерського, статистичного і оперативного обліку і звітності, зібрані і опрацьовані автором дані статистичних збірників Міністерства статистики України, наукова і спеціальна література з питань теорії і практики економічного аналізу роботи підприємств і об'єднань, бухгалтерського обліку, економіки взуттєвого виробництва.

Дослідження побудовано на методах комплексного підходу до досліджуваного об'єкта. В роботі використовувались економіко-математичні методи, методи факторного аналізу, методи порівняння,

групування, динамічні ради, що дозволяють досліджувати залежність матеріаломісткості продукції від різних факторів і визначати її вплив на кінцеві результати діяльності підприємств.

1.5. Наукова новизна дослідження. Зміст її полягає в теоретичному обґрунтуванні та вирішенні комплексних питань організації і методики аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів у період переходу до ринкової економіки.

У зв'язку з цим:

- розкрито економічний зміст категорій матеріаломісткості, економії матеріальних ресурсів і ефективності ресурсозбереження;
- запропоновано систему організації аналізу ресурсозбереження на різних рівнях господарювання відповідно вимогам перехідного періоду до ринкових відносин;
- вдосконалено методику факторного аналізу складу, структури і динаміки матеріаломісткості продукції стосовно всуцтєвої промисловості, а також розроблено методику аналізу часткових показників використання матеріальних ресурсів;
- запропоновано методику оцінки ефективності використання вторинних ресурсів;
- знайдено новий підхід до виявлення резервів зниження матеріаломісткості товарної продукції на основі багатофакторного аналізу матеріаломісткості, деталізованого за складовими на основі застосування ЕОМ і економіко-математичних методів;
- розроблено і апробовано більш досконалу методику прогнозування рівня матеріаломісткості продукції.

1.6. Практична цінність роботи. Виконані дослідження дають змогу:

- конкретизувати основні поняття і категорії, що стосуються

використання матеріальних ресурсів;

- визначити головні напрями удосконалення аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів;
- підвищити правильність управлінських рішень завдяки вирішенню ряду питань прогнозування рівня матеріаломісткості продукції;
- використовувати розробки і пропозиції, що викладені в дисертації, при підготовці інструктивних матеріалів з аналізу господарської діяльності.

Розроблені методичні рекомендації з аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів схвалені та використовуються в практичній діяльності економічними службами Закарпатського виробничо-торгового з'єднання.

І.7. Апробація та реалізація результатів дослідження. Основні результати досліджень було висвітлено у доповідях на науково-практичних конференціях, що знайшло відображення в опублікованих матеріалах. Крім того, висновки і пропозиції, які сформульовані в дисертації, використані у процесі виконання держбюджетної теми: Організація та методика обліку, контролю і економічного аналізу на підприємствах, організаціях та установах в умовах ринкової економіки. 4.12.91. Реєстраційний номер 01.9.10020851. Вони застосовуються в практичній роботі на підприємствах, що входять в Закарпатське виробничо-торгове з'єднання.

І.8. Публікації. По темі дисертації опубліковано 5 робіт загальним обсягом 1,6 друк. арк.

І.9. Обсяг і структура роботи. Дисертація складається із вступу, трьох глав, висновків та списку використаної літератури. Загальний обсяг дисертації 150 сторінок. До неї входить 23 таб-

лиці, 2 схеми та список літератури з 140 джерел. Загальний задум і логіка дослідження визначили таку структуру роботи:

Вступ.

Глава I. Економія матеріальних ресурсів і ринковий механізм.

1.1. Зміст економії матеріальних ресурсів при переході до ринку.

1.2. Організація аналізу використання матеріальних ресурсів на підприємствах.

Глава 2. Аналіз і оцінка показників використання матеріальних ресурсів.

2.1. Аналіз узагальнюючих показників використання матеріальних ресурсів.

2.2. Аналіз часткових показників матеріаломісткості.

2.3. Аналіз ефективності використання вторинних ресурсів.

Глава 3. Комплексна оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів з застосуванням кореляції.

3.1. Факторний аналіз матеріаломісткості продукції.

3.2. Аналіз резервів зниження матеріаломісткості продукції.

3.3. Кореляційно-регресивний аналіз прогнозування рівня матеріаломісткості продукції.

Заклучення.

Список використаної літератури.

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ

2.1. Теоретичні аспекти ресурсозбереження при переході до ринку. Динаміка процесів переходу до ринкових економічних відносин, їхні результати свідчать про непродуманість економічної політики в сфері використання матеріальних ресурсів. Досі не розроблені заходи щодо стимулювання розвитку противитратного механізм-

му. Тому в роботі розкривається суть економії матеріальних ресурсів. Економія матеріальних ресурсів - це перш за все їх раціональне використання. В цьому аспекті знаходять відображення певні сторони виробничих відносин - між суспільством і окремими виробничими колективами, між самими колективами підприємств, а також між колективами і окремими працівниками. Як об'єктивна економічна категорія "економія сировини і матеріалів" відображає дію системи економічних законів.

Економія матеріальних ресурсів обумовлена дією закону часу, оскільки вся економія зводиться в кінцевому рахунку до економії часу. З розвитком суспільного розподілу праці основну частину праці в продукті займають затрати уречевленої праці. Тому основною формою економії робочого часу є економія тієї її частини, що знаходиться в сировині і матеріалах. Тому економія сировини і матеріалів як основна форма економії робочого часу є важливим фактором підвищення ефективності виробництва.

У дисертації уточнено поняття суті терміну "економія матеріальних ресурсів", що дозволяє обґрунтувати ті завдання, які стоять перед суспільством у період переходу до ринкових відносин.

Під економією конкретного виду матеріальних ресурсів слід розуміти певну кількість збереженого або виявленого ресурсу, що придатний для використання в конкретних умовах за рахунок реалізації комплексу прогресивних конструкційно-технологічних і організаційно-економічних заходів, проведених конкретним споживачем у конкретних виробничих умовах у рамках визначеного періоду господарської діяльності.

Сбалансований розвиток виробництва, його ефективність і режим економії органічно взаємопов'язані, чим раціональніше і економічніше використовуються ресурси, тим вища ефективність виробни-

цтва.

Категорія економічної ефективності використання матеріальних ресурсів характеризує виробничі відносини, пов'язані з досягненням економії матеріальних ресурсів на всіх стадіях виробничого відтворення. В цьому зацікавлені суспільство в цілому, окремі галузі, колективи та окремі працівники. Зменшення матеріальних витрат на одиницю продукції є їх спільним стимулом у підвищенні ефективності виробництва.

З точки зору суб'єкта власності, економія матеріальних ресурсів збільшує об'єкт власності, а з точки зору безпосереднього споживача, - масштаби фонду кінцевого споживання. У будь-який момент категорія ефективності ресурсозбереження зумовлена темпами розвитку науково-технічного прогресу і ринком ресурсів. У зв'язку з цим виникає необхідність широкого впровадження науково-технічних досягнень, спрямованих на підвищення ефективності використання ресурсів, різке скорочення їх втрат і відходів на усіх стадіях переробки і транспортування. Цього можна досягнути шляхом:

- застосування економічних видів сировини, матеріалів і замінників;
- впровадження нових і вдосконалення діючих технологічних процесів і обладнання;
- вдосконалення конструкцій виробів;
- повторного використання і переробки відходів.

2.2. Організація аналізу використання матеріальних ресурсів на підприємствах. Слід підкреслити, що організації аналізу використання матеріальних ресурсів на підприємствах приділяється недостатня увага. Тому в роботі розглянуто основні принципи організації аналізу на різних рівнях управління. Особливу увагу приді-

лено організації аналізу на рівні підприємства. На нашу думку, основними напрямками економічного аналізу ресурсоспоживання можуть бути:

- оцінка ефективності заходів щодо економії сировини, матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів, в тому числі за рахунок впровадження матеріалозберігаючих видів техніки і технологій, освоєння економічних видів продукції, заміни дефіцитних видів сировини і матеріалів з високою вартістю;

- аналіз динаміки матеріаломісткості продукції підприємств та її найважливіших складових, зміни в структурі матеріальних витрат з визначенням впливу факторів науково-технічного прогресу, структурних змін, змін цін на продукцію і матеріальні ресурси;

- аналіз часткових показників, які характеризують види споживаних ресурсів, специфічних для конкретного підприємства;

- аналіз напрямлень і рівня використання технологічних відходів особистого виробництва та інших підприємств, виявлення можливостей їх переробки в повноцінну сировину, застосування інших ресурсозберігаючих технологій.

Обов'язковим об'єктом аналізу на рівні підприємства повинна стати система економічного стимулювання та кадрового забезпечення ресурсозбереження;

2.3. Аналіз та оцінка показників використання матеріальних ресурсів. У дисертації значну увагу приділено аналізу показників, пов'язаних з підвищенням ефективності використання матеріальних ресурсів. Узагальнюючим показником використання цих ресурсів є матеріаломісткість продукції. Як самостійний результативний показник матеріаломісткість може бути вивчена в двох напрямках.

I. Факторний аналіз рівня і динаміки матеріаломісткості в цілому /без поділу в розрізі продукції і ресурсів/. Задання та-

кого аналізу - загальна оцінка ступеня раціональності використання предметів праці на досліджуваному об'єкті з виявленням дії найважливіших факторів.

2. Деталізація змін узагальнюючого показника матеріаломісткості за видами продукції і факторний аналіз.

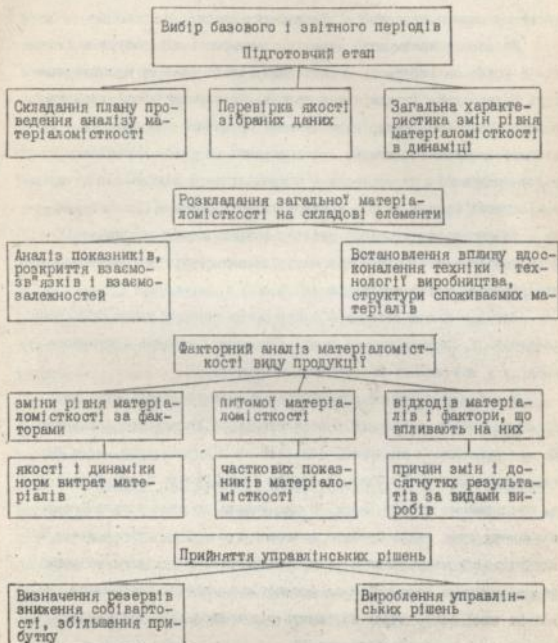
На основі критичного аналізу економічної літератури в дисертації робиться висновок, що методика такого аналізу на підприємстві складається із декількох етапів. На першому етапі аналізу оцінюється рівень матеріаломісткості продукції; на другому - виділяються основні фактори, які впливають на зміни матеріаломісткості продукції; на третьому - розраховуються відхилення матеріаломісткості продукції під впливом кожного фактору; на четвертому - за результатами цього аналізу розробляються рекомендації щодо поліпшення використання матеріальних ресурсів і зниження матеріаломісткості продукції.

Автором також визначено і при цьому основну увагу приділено виявленню і систематизації нових /сучасних/ завдань факторного аналізу у взуттєвому виробництві /Рисунок/.

У зв'язку з певною специфікою взуттєвого виробництва необхідно проводити детальний аналіз структури загального показника. Це має принципове значення, оскільки на підприємствах часто бувають випадки, коли зниження витрат одних ресурсів супроводжується збільшенням витрат інших. В цих умовах по одному загальному показнику дуже важко зробити висновок про роботу підприємства в використанні матеріальних ресурсів. Наскільки доцільні витрати ресурсів можна встановити за допомогою часткових показників, оскільки вони дають змогу порівняти рівнонаправлені матеріальні витрати на виробництво продукції.

Часткові показники утворюють найбільш представницьку групу

Рисунок. Схема проведення факторного аналізу матеріаломісткості у вугуттєвому виробництві

показників. У зв'язку з цим необхідна їх чітка класифікація. Однак в економічній літературі по цьому питанню немає єдиної точки зору, питання про вибір класифікаційних ознак поділу часткових показників залишається дискусійним.

В роботі пропонується часткові показники матеріаломісткості у взуттєвому виробництві класифікувати за такими факторами: елементи матеріальних витрат; види матеріальних ресурсів; види продукції, що виробляється; форми подання; технологічні переділи.

Для більш повного і глибокого економічного аналізу діяльності підприємств взуттєвої промисловості слід точно визначати часткові показники використання матеріалів. В роботі запропоновано ряд показників, які, на думку автора, найбільш повно враховують специфіку взуттєвого виробництва. Наприклад, підвищення коефіцієнта використання шкір за рахунок зниження його відходів та витрат доцільно розраховувати за:

а/ окремими видами шкіряної сировини:

$$\Delta K_m = b^m 100 / (100 - C_m^m);$$

б/ всіма видами шкіряної сировини

$$\Delta K_M = b_M 100 / (100 - C_M),$$

де m - вид шкіряної сировини / $m = 1, 2, \dots, M$ /; M - число видів шкіряної сировини; C_m^m - середнє зниження норм витрат за видами шкіряної сировини; C_M - середнє зниження загальної питомої ваги витрат шкіряної сировини, %; b^m , b_M - середнє зниження відходів і витрат відносно рівня базового року за окремими видами взуттєвої продукції і загальними її витратами.

Обґрунтовані розрахунки, наведені в дисертації, підтверджують практичну цінність коефіцієнтів використання шкіряної сировини.

Особливе значення має такий показник, як коефіцієнт розкром, що характеризує ступінь корисного використання матеріалів у взуттєвому виробництві. На нашу думку, він найбільш повно конкретизує використання шкіряної сировини, ніж коефіцієнт використання. Його можна визначити, як відношення площі вироблених заготовок до площі розкромованого матеріалу:

$$K_p = \frac{P_d n_d}{P_{p.n.}}$$

де P_d - площа конкретної деталі крою; n_d - кількість індивідуальних деталей даної моделі; $P_{p.n.}$ - площа розкромованого матеріалу.

2.4. Аналіз ефективності використання вторинних ресурсів.
Використання вторинних ресурсів в господарському обороті забезпечує значний економічний ефект за рахунок економії первинної сировини, матеріалів, палива. Внаслідок відсутності методики, яка дала б змогу визначити на рівні підприємств ефект від використання вторинних ресурсів наша держава, а також кожне конкретне підприємство втрачають мільйони карбованців. Тому в роботі зроблена спроба розробки методики розрахунку господарського ефекту від використання вторинних ресурсів на основі матеріалів Закарпатського виробничо-торгового взуттєвого об'єднання.

Господарський економічний ефект від використання відходів на підприємстві розраховується на річний об'єм реалізації і переробки усіх видів відходів як особистого виробництва, так і одержаних зі сторони. Цей ефект досягається за рахунок реалізації

продукції, виготовленої з відходів, зниження витрат основного виробництва при реалізації відходів на сторону або заміни частини первинної сировини відходами, а також в результаті скорочення негативного впливу відходів на навколишнє середовище і зниження витрат на транспортування і утримання відходів у відвалах.

У загальному вигляді господарський економічний ефект по підприємству визначається сумою ефектів, одержаних на кожній стадії використання відходів:

$$\Xi = \sum_{i=1}^n \Xi_{n \rightarrow i} + \sum_{j=1}^m \Xi_{p \rightarrow j} + \sum_{k=1}^g \Xi_{z, k} + \sum_{l=1}^g \Xi_{c, l}$$

де $\Xi_{n \rightarrow i}$ - ефект, одержаний підприємством від реалізації i -го виду продукції, виготовленої із відходів особистого виробництва, або одержаних зі сторони, n - число видів продукції, виготовленої з відходів; $\Xi_{p \rightarrow j}$ - ефект від реалізації j -го виду відходів особистого виробництва; m - число видів відходів особистого виробництва, безпосередньо реалізованих на сторону;

$\Xi_{z, k}$ - ефект від заміни первинної сировини відходами особистого виробництва або одержаних зі сторони в виробництві k -го виду основної продукції; p - число видів основної продукції, при виробництві якої використовуються відходи замість первинної сировини; $\Xi_{c, l}$ - ефект від скорочення негативного впливу на навколишнє середовище за рахунок зниження поточних витрат на транспортування і утримання l -го виду відходів у відвалах; g - число видів відходів особистого виробництва, використання яких сприяє скороченню негативного впливу на навколишнє середовище.

У результаті проведених розрахунків за введених методик в 1991 р. сумарний економічний ефект склав 2577 тис. крб., що свідчить про високу ефективність використання вторинних ресурсів у

об'єднанні.

2.5. Комплексна оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів. У дисертаційній роботі значну увагу приділено факторному моделюванню показника матеріаломісткості, що дає змогу виявити деякі принципові риси формування ефективності виробництва. Аналізуючи ситуацію в Україні, можна зробити висновки, що відбуваються певні зміни при переході від екстенсивного шляху розвитку до інтенсивного, але незначними темпами.

На економію матеріальних ресурсів впливає велика кількість факторів, які можна об'єднати в три основні групи: конструкторські, організаційно-економічні та технологічні. Вплив зміни факторів на рівень матеріаломісткості досліджено на основі даних 23 структурних одиниць, які входять до складу Закарпатського виробничо-торгового зауттєвого об'єднання за період 1977-1991 рр. Як функцію використано показник матеріаломісткості, що розрахований по товарній продукції. Досліджено основні тенденції зміни рівня матеріаломісткості за останні десятиріччя, виявлено певні закономірності по окремих структурних одиницях, а також в цілому по об'єднанню.

Практичну цінність мають багатофакторні моделі матеріаломісткості. З врахуванням усіх математичних критеріїв якості злістовної сторони моделі вибрана оптимальна модель за 1988 р.

$$y = 0,332 + 0,00011 x_1 + 0,0001 x_2 + 0,005 x_3 + 0,0001 x_4 + 0,0002 x_5$$

На рівень матеріаломісткості позитивно вплинули такі фактори:

x_1 - продуктивності праці;

X_4 - середня заробітна плата;

X_5 - фондівддача активної частини основних фондів;

X_6 - економія матеріалів;

X_7 - питома вага повернення взуття в загальному об'ємі випущеної продукції.

Проаналізовано коефіцієнти еластичності. Для визначення резервів можливого зниження рівня матеріаломісткості продукції розраховано середні значення факторів у ряді структурних одиниць, де цей рівень перевищує середній по об'єднанню, а також тих, де він нижчий. Порівняння рівнів факторних показників з урахуванням величини коефіцієнтів регресії за групами цих структурних одиниць дало змогу розкрити невикористані резерви. Як показали результати розрахунків, на відстаючих структурних одиницях рівень матеріаломісткості може бути значно нижчим. При використанні резервів вона може бути на 0,181 к. нижчою від фактично досягнутої.

2.6. Кореляційно-регресивний аналіз прогнозування рівня матеріаломісткості продукції. При переході до ринкової економіки внаслідок прийняття ряду помилкових управлінських рішень, недостатній досвід господарювання, в умовах нестабільної економічної ситуації всі господарські структури зіткнулися з рядом проблем. Одна з них - дефіцит і висока вартість матеріальних ресурсів. Тому при переході до аналізу процесів розвитку виробництва з врахуванням фактору часу важливим питанням є прогнозування матеріаломісткості як показника ефективності використання матеріальних ресурсів.

За допомогою запропонованих підходів можна прогнозувати зміни рівня матеріаломісткості продукції. Для аналізу динаміки рівня матеріаломісткості і її прогнозування на основі даних проведеного аналізу всієї системи показників без врахування фактору часу, а також їх змісту в роботі відібрані групи ознак, які розглядаються

як незалежні перемінні. Такий підхід дозволив більш повно обґрунтувати прогноз зміни рівня матеріаломісткості. Розроблено модель, в якій відібрані такі фактори:

x_{1t} - фондovіддача активної частини основних фондів;

x_{2t} - економічний ефект від впровадження нової техніки;

x_{3t} - зміна коефіцієнта якості продукції;

x_{4t} - економія або перевитрати матеріалів.

У цьому випадку залежність має вигляд:

$$Y = (x_{1t}, x_{2t}, x_{3t}, x_{4t}).$$

Вибравши функцію, в дисертації проведено відповідну вибірку динамічних регресивних функцій для кожного з факторів, що входять у рівняння. По них здійснено прогнозування кожної ознаки і на основі узагальнюючої функції одержано прогноз залежної перемінної.

Кінцевий результат можна подати в такому вигляді. Прогнозне значення для періоду з $t + 1$ до $t + 4$; 1992 р. - 0,49; 1993 р. - 0,48; 1994 р. - 0,50; 1995 р. - 0,48.

Економічна оцінка одержаного результату крім безпосередньо прогнозу може бути такою:

Застосування наведених методик дозволить більш ефективно аналізувати використання матеріальних ресурсів, отже більш ефективно управляти ними.

3. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ

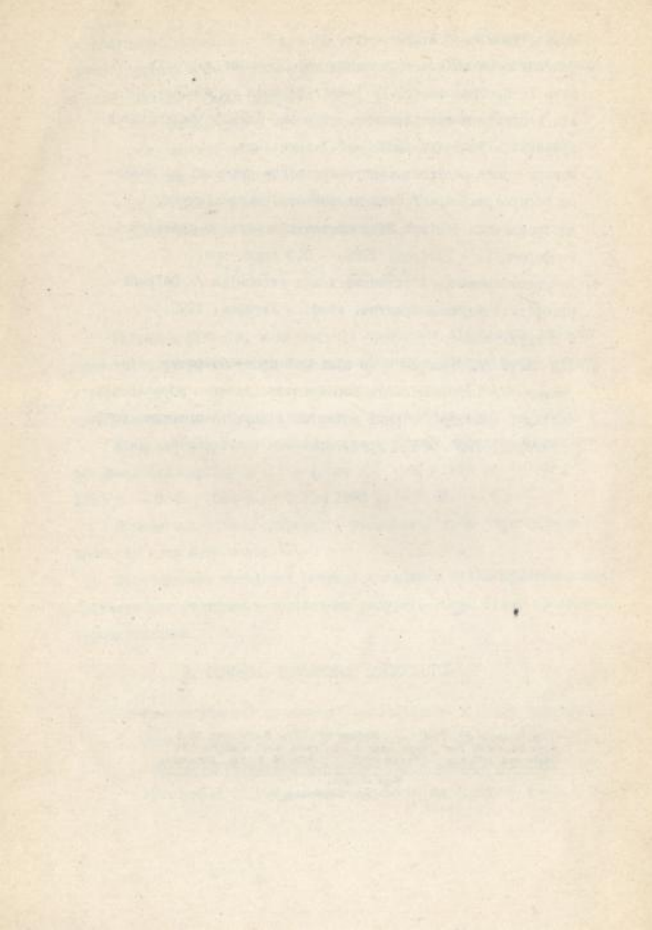
Основні положення дисертації опубліковано в таких роботах.

1. Аналіз забезпеченості і використання матеріальних ресурсів // Інтенсифікація виробництва - джерело економічного зростання: Збірник матеріалів науково-практич. конф. - Уж-

- город, 1989. - 0,2 друк. арк.
2. Основні показники використання матеріальних ресурсів і рівень їх прогресивності // Інтенсифікація економіки: досвід і практика використання ресурсів. Науково-економічний збірник. - Ужгород, 1987. - 0,3 друк. арк.
 3. Використання ресурсів підприємства при переході до повного господарського обліку // Питання повного господарського обліку і вдосконалення обліку: Збірник тезисів науково-практичної конференції. - Ужгород, 1989. - 0,3 друк. арк.
 4. Ресурсозбереження і інтенсифікація економіки // Збірник матеріалів науково-практич. конф. - Ужгород, 1990. - 0,5 друк. арк.
 5. Від часткових програм - до цільової програми ресурсозбереження // Інтенсифікація виробництва: питання управління, обліку і аналізу: Збірник матеріалів науково-практич. конф. - Ужгород, 1990. - 0,3 друк. арк.

Підд. до друку 28.12.92. . Формат 80×84¹/₁₆. Папір друк. № 5 .
Друк офсетний. Умов. друк. арк. 1,16. Умов. фарб.-відбиток 1,39 .
Облік-вид. арк. 1,0 . Тираж 100 . Зам. № У-126 . Безплатно.

Фірма «ВІПОЛ».
252151, Київ, вул. Волинська, 60.

Безплатно

АВ 26.470